

КОДЕКС НА ЕТИЧНОТО ПОВЕДЕНИЕ

на военнослужещите и цивилните служители от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1 Предпоставки

Ръководството на Министерството на отбраната въвежда управленски практики и създава среда за развитие и утвърждаване на адекватни ценности, морал и поведение на военнослужещите и цивилните служители на Министерството, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия. За да се повиши резултатността на отбранителната политика, тя се провежда в условията на прозрачност, отчетност и отговорност и е с ясно формулирана антикорупционна насоченост. Правилата на етично поведение отиват отвъд и не могат да бъдат изцяло регламентирани с изискванията на съществуващите закони.

Работещите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия трябва да притежават морални ценности и да следват Кодекса на етично поведение и професионални стандарти, които да утвърждават доверието и respekта на обществото към институцията и към политиката на национална сигурност и отбрана.

1.2 Цел

Основната цел на настоящия документ е да се посочат принципите на приетото и очаквано от всички служители в Министерството на отбраната (военнослужещи и цивилни), структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия поведение както по

отношение на бизнес контактите, така и при взаимоотношенията на работното място, за предотвратяването на корупционни практики и пораждането на конфликт на интереси.

Всички сделки между Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и представителите на бизнеса трябва да бъдат поставени както на законова, така и на етична основа. В този смисъл финансовата и практическа полза при сключването на обществените поръчки не трябва да бъдат постигнати с цената на компромис със стандартите на почтеността и коректното поведение. От изключително значение е, не само запазването, но и развиването на високите морални и етични стандарти на поведение както на отделните членове на екипа на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, така и на техния обществен образ като цяло.

1.3 Определения

Бизнес контакт означава контакт между служител (военнослужещ или цивилен) с един или повече представители на бизнеса и/или частни лица в официален контекст или в контекст, свързан с ролята на служителя в качеството на представител на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия като клиент на съществуващ или потенциален доставчик при закупуването на стоки и услуги, преговори за възлагане на договор, покани за участие в тръжни процедури, ползване на консултантски услуги и изпълнение на проекти. Бизнес контактът обхваща и ситуации, в които служителят представлява Министерството на отбраната в качеството си на доставчик.

Конфликт на интереси възниква, когато служител (военнослужещ или цивилен) има частен интерес или е свързано лице и това може да

повлияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на правомощията или задълженията му по служба.

Частен интерес е всяка облага от материален или нематериален характер за лице, заемащо публична длъжност, или за свързани с него лица, включително всяко поето задължение. (съгласно Закона за предотвратяване и разкриване конфликта на интереси).

Свързани лица - по смисъла на § 1. (1) и (2) от Търговския закон (ДВ, бр. 63 от 1994 г.), по смисъла на § 1 от Допълнителна разпоредба на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 95 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 30 от 2006 г.), съгласно Закона за предотвратяване и разкриване конфликта на интереси).

Облага е всеки доход в пари или в имущество, включително придобиване на дялове или акции, както и предоставяне, прехвърляне или отказ от права, получаване на привилегия или почести, получаване на стоки или услуги безплатно или на цени, по-ниски от пазарните, помощ, глас, подкрепа или влияние, предимство, получаване на или обещание за работа, дар, награда или обещание за избягване на загуба, отговорност, санкция или друго неблагоприятно събитие.

1.4 Етични принципи

1.4.1. Лоялност

Професионалната дейност на военнослужещите и цивилни служители на Министерството на отбраната е насочена към укрепване на националната сигурност и отбраната на страната и по никакъв начин не може да накърнява интересите на Република България.

1.4.2. Отговорност

Служителите на Министерството на отбраната трябва да бъдат водени от съзнанието за професионалната отговорност, която имат към

националната сигурност и отбраната на Република България. Те носят морална отговорност за качеството и последиците от професионалните си действия. Не допускат злоупотребата със знанията и уменията си и поставят компетентността си в служба на националните интереси.

1.4.3. Почтеност

Почтеността и коректността в служебните отношения на цивилните и военнослужещите в Министерството на отбраната са базисни за дейността на институцията. Това означава честно и безпристапно поведение, уважение към колегите, коректност при използване на правомощията, квалификацията, компетентността и професионалните си контакти. Експертните оценки и мнения трябва да бъдат честни, точни и обективни.

1.5. Прилагане на етичните принципи

1.5.1 Специална отговорност на контролиращите структури

Контролиращите структури (Инспекторат, служба „Военна полиция”, дирекция „Вътрешен одит”) на всички нива носят отговорност относно контрола по спазването на настоящите принципи за етично поведение. Акцентът върху етичността е отговорност на ръководството, на първо място, защото ръководителите оказват съществено влияние чрез своите думи, действия и начин на управление върху културата и нормите на поведение в организацията. Това важи и за контролиращите структури по отношение на начина на подход към нарушенията на принципите на етично поведение.

1.5.2 Индивидуална отговорност

Служителите (военнослужещи и цивилни) са задължени да са запознати с настоящия Кодекс на етично поведение, както и с други разпоредби, принципи и указания, имащи отношение към заеманата от тях длъжност към всеки един момент, както и да носят лична отговорност за внимателното им съблюдаване. Служителят, в това си качество, носи и

споделена отговорност за създаването на работна среда, в която колегиалната бдителност относно свързани с етичността въпроси служи като подкрепа и осигуряване на качеството на ежедневната служба. Служителите се задължават да уведомяват работодателя си за нарушения, които могат да доведат до щета или загуба. В случай че служител се съмнява дали дадено действие или ситуация е в границите на приемливото, то той отнася този въпрос към прекия си началник. В случай, че срещне затруднения да направи това, служителят може да повдигне въпроса и посредством специален канал за сигнализиране.

1.6 Приемливо и неприемливо поведение

Основна етична норма на служителите (военнослужещи и цивилни) е да не си позволяват да бъдат водени от лични симпатии или антипатии или собствени съображения, или финансови облаги на близък роднина. Приемливото поведение на служителите трябва да бъде в рамки, които изключват такова влияние или с действията си да не буди подозрение за такова влияние. По тази причина, при всички бизнес контакти служителят трябва да подхожда професионално. Въпросите, които е добре да си задават служителите, са: „Тези връзки или взаимоотношения легитимни ли са? Могат ли да станат публични, да бъдат отразени в медиите и да представляват свободностъпна информация в рамките на организацията? Морален ли е изборът на действие?“.

Неприемливо поведение е приемането на подаръци или услуги с недвусмислено предназначение и за които е възможно да повлияят на препоръките или решенията по неуместен начин. Дали даден подарък е оказал в действителност влияние върху даден служител или не, е без значение при определянето на дадено поведение като неприемливо.

2. ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

2.1. Правила

Служителите на Министерството на отбраната (военнослужещи и цивилни), структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия следва да не приемат или улесняват приемането, нито за себе си, нито за други лица, на подаръци, пътувания, настаняване в хотел, оказване на гостоприемство, отстъпки, заеми или други облаги или услуги, които водят до, или за които подаряващият планира да доведат до, оказване на влияние върху служебните им действия.

Служителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия не бива да ползват положението си с цел придобиване, за себе си или за други лица, на облаги.

В случай, че на служител на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия бъде предложен подкуп или бъде направен нерегламентиран опит негово решение или позиция да бъде повлияно в интерес на определен икономически субект, той е длъжен да докладва писмено.

Служителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия следва да не дават или предлагат, като част от изпълнението на задълженията си, подаръци или други услуги, които водят до, или за които се планира да доведат до, оказване на влияние върху служебните действия на приемащия.

Служителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия не трябва да допускат наличието или възникването на конфликт на интереси, които може да повлияят върху безпристрастното и обективно изпълнение на правомощията или задълженията им по служба.

Служителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия следва да не използват служебното си положение и да влияят по начин, който би облагодетелствал определен участник, при изготвянето на спецификациите и заданията за обществените поръчки.

Служителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, които участват в комисиите по разглеждане на оферти за обществени поръчки трябва да не допускат възможност за неравнопоставеност на участващите в поръчката.

Ако по силата на служебното си положение служители на Министерството на отбраната имат достъп до чувствителна търговска информация, чието разгласяване може да навреди на определени икономически субекти или да обогати неправомерно други, то тази информация не следва да бъде разгласявана публично или пък споделяна с лица, чието служебно положение не налага те да имат достъп до нея.

2.2. Мерки

Постоянният съвет по антикорупция непосредствено ръководи разработването и прилагането на мерки за недопускане на конфликт на интереси и условия за корупция.

В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България са залегнали категорични изисквания и предписания, които имат за цел да предотвратят наличието или възникването на конфликт на интереси:

- Министърът на отбраната осъществява контролните си функции в областта на отбраната чрез Инспекторат, който осъществява контрол и извършва проверки по Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси;

- Военнослужещите са длъжни да декларират по реда на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси всеки частен интерес, който имат във връзка с функциите на структурата или военното формирование, в което изпълняват военната служба;
- Цивилните служители са длъжни да декларират по реда на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси всеки частен интерес, който имат във връзка с функциите на структурата или военно формирование, в което изпълняват служебните си задължения или работят;
- Военнослужещите и цивилните служители са задължени да информират по служебен ред, чрез пояснителна записка, за проведени бизнес контакти, като посочат чия е инициативата, обсъжданите теми и изразените становища.
- Членове на комисиите, на журито и на консултантите, участващи в процедурите по Закона за обществените поръчки задължително декларират, че нямат материален интерес от възлагането на обществената поръчка на определен кандидат или участник, че не са "свързани лица" по смисъла на Търговския закон с кандидат или участник в процедурата или с посочените от него подизпълнители, или с членове на техните управителни или контролни органи и, че нямат частен интерес по смисъла на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси от възлагането на обществената поръчка.

3. ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ НАРУШЕНИЯТА

3.1 Последствия за кариерата

Нарушения на нормите на поведение, отнасящи се до бизнес контактите, могат да имат последствия за кариерата на нарушителя. За

такива последствия нарушението на закона не е задължителна предпоставка, достатъчно е да съществува нарушение на нормите на приемливото поведение, разписани в настоящия Кодекс на етично поведение. При ръководните длъжности се очаква съблюдаване на високи етични норми, като се има предвид, че същите са модели за подражание. Лицата на ръководни длъжности имат съществено влияние върху вътрешната култура и поведенческите норми в структурите, в които служат. Това означава, че е необходимо не просто спазване на законовите ограничения. Ако чрез държането си дадено лице покаже невъзможност или нежелание да отговори на изискуемите за нивото му норми на етично поведение, то това лице не притежава квалификациите или личностните характеристики, необходими за заемането на ръководна длъжност.

Относно изискванията за безпристрастност, при наличие или възникване на конфликт на интереси, всеки военнослужещ или цивилен служител следва да бъде лишен от правото да подготвя основанията за дадено решение или да взема решение във връзка с административен случай, включително, но не само, в случай че той лично, или свързани с него лица, е/са страна по даден случай или в случай че служителят е законен представител или посредник на страна по даден случай. От особена важност е да се знае, че даден служител ще бъде лишен от това право и в случай, че има каквито и да е други обстоятелства, които е възможно да нарушат доверието в неговата безпристрастност. Тук нужното внимание следва да се обърне, наред с другото, на това дали решението по случая може да доведе до конкретно предимство, загуба или неудобство лично на него или на друго заинтересовано лице, с което има лични взаимоотношения.

3.2 Отговорност за последващи действия спрямо нарушения на правилата и нормите на поведение

Контролиращите структури и работодателят носят отговорност за инициирането и/или предприемането на ответни действия срещу служител, нарушил съществуващите правила или норми на поведение. Процедурата по делото и лицето, произнасящо решението, варират в зависимост от сериозността на деянието, избраната форма на ответни действия, старшинство на заеманата длъжност и място в организацията.

3.3 Прилагат се санкции и се търси наказателна отговорност и съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Закона за администрацията, Закона за държавния служител и Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси

4. ВЛИЗАНЕ В СИЛА

Настоящият Кодекс за етично поведение на военнослужещите и цивилните служители от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия влиза в сила от датата на публикуването му на интернет страницата на министерството.